

Handläggare: Inger Nilsson
Telefon: 08-508 23 305

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2012-11-22

Revidering av regler i valfrihetssystemet för LSS-verksamheter

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det som yttrande till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
avdelningschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har sett över de regler som gäller i verksamheter som berörs av stadens valfrihetssystem för personer som har insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De insatser som berörs är bostad med särskild service samt korttidshem för både barn, ungdomar och vuxna samt daglig verksamhet. De ändringar och tillägg som föreslås i regelverket syftar till att valfrihetssystemet ska bli så konkurrensneutralt som möjligt vad gäller priser och andra förutsättningar för utförarna oavsett i vilken regi som verksamheten bedrivs.

Förvaltningen instämmer i förslagen vad gäller bl.a. momskompensation och lokalschabloner, men är kritisk framför allt mot det som sägs om matkostnader på daglig verksamhet. På några andra punkter anser förvaltningen att det behövs ytterligare förtydliganden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för social omsorg. Information till de fackliga organisationerna lämnas den 6 november 2012 och till rådet för funktionshinderfrågor den 15 november 2012.

Bakgrund

Socialförvaltningen har sett över de regler¹ som gäller i verksamheter som berörs av stadens valfrihetssystem för personer som har insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De insatser som berörs är bostad med särskild service samt korttidshem för både barn, ungdomar och vuxna samt daglig verksamhet. Den enskilde kan välja att få insatsen utförd av någon av de verksamheter som staden bedriver i egen regi eller av privat utförare som staden upphandlat enligt antingen lagen om valfrihetssystem (LOV) eller lagen om offentlig upphandling (LOU).

De ändringar och tillägg som föreslås i regelverket syftar till att valfrihetssystemet ska bli så konkurrensneutralt som möjligt vad gäller priser och andra förutsättningar för utförarna.

Ändringar föreslås på de punkter som gäller tomgångsersättning vid uppsägning av plats, öppettider för daglig verksamhet, momskompensation, matkostnader på daglig verksamhet, ersättning till korttidshem samt lokalschabloner. Socialnämnden föreslås få i uppdrag att ta fram tillämpningsanvisningar för de nya reglerna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Tomgångsersättning

Utförare av boende (dock ej bostad med särskild service för vuxna) och daglig verksamhet får enligt de nuvarande reglerna tomgångsersättning med 75 % av beviljad ersättningsnivå, dock maximalt under 30 dagar.

Socialförvaltningen föreslår ett tillägg till villkoren för boende och daglig verksamhet så att formuleringen bli att utföraren ska få 75 % av beviljad ersättningsnivå *från den dag platsen sägs upp fram till att en plats tas i anspråk*, dock maximalt under 30 dagar.

¹ Ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning (beslutat av kommunfullmäktige 2008, dnr 326-1399/2008) samt Anvisningar för upphandling inom omsorg om personer med funktionsnedsättning enligt LSS (beslutat av kommunfullmäktige 2009, dnr 326-1430/2008).

Den ändring som föreslås gäller således att socialförvaltningen vill precisera hur uppsägningstiden ska räknas. Förvaltningen har ingen invändning mot detta, men konstaterar att det i sammanhanget är viktigt med ett gott samarbete mellan utförare och beställare, så att beställaren får information både om vilken dag som ska betraktas som uppsägningdag och om ny brukare tagit den tomma platsen i anspråk inom ramen för uppsägningstiden.

I övrigt konstaterar förvaltningen att det vad gäller tomgångsersättning finns två perspektiv som står emot varandra. Inom daglig verksamhet är det inte ovanligt att brukarna, framför allt de unga, vill byta arbetsplats. I samband med bytena kan det ibland dröja ett antal veckor innan den tomma platsen tagits i anspråk av en ny brukare och utföraren får full ersättning igen. Det medför att utföraren har 75 % ersättning och 100 % kostnader i 30 dagar och sedan bara kostnader under vad som i värsta fall kan bli flera månader. Om brukaren å andra sidan snabbt börjat på en ny daglig verksamhet kan det inträffa att beställaren blir tvungen att betala 100 % för den nya platsen och 75 % för den gamla, vilket givetvis kan bli mycket ekonomiskt betungande för beställaren. Någon enkel lösning finns inte på detta problem.

För bostäder med särskild service anges att tomgångsersättning utgår under ”minst” 14 dagar. Förvaltningen menar att formuleringen är ytterst oklar och önskar att det förtydligas vad som avses med ”minst”.

Även vad gäller bostäder med särskild service finns problem med långa tomgångstider. Det är inte ovanligt att det dröjer flera månader innan en ny brukare flyttat in i den tomma lägenheten. Ibland beror väntetiden på att lägenheten t.ex. behöver renoveras, men i andra fall handlar det om att förmedlingen av den tomma platsen drar ut på tiden beroende på aktuell efterfrågan, betänketider för brukaren, handläggningstid vid stadens förmedlingsgrupp etc. Förvaltningen anser det angeläget att staden gör en översyn av förmedlingsprocessen för att se om något kan göras för att korta ner tomgångstiderna.

Öppettider för daglig verksamhet

Från och med 2012 finns bestämmelser i LOV-avtalen om öppettider för daglig verksamhet. För egen regi-verksamheter och entreprenader finns däremot inga sådana regler, utan olika utförare har olika öppettider. Praxis har varit att den enskilda haft rätt till sju timmars daglig verksamhet per dag.

Socialförvaltningen föreslår att det *för samtliga driftsformer ska införas regler om att den enskilde ska erbjudas daglig verksamhet åtta timmar per dag vid heltid, mellan kl. 08.00-16.00 och vid behov mellan kl 07.00-17.00.*

Förvaltningen finner det oklart vad som menas med de föreslagna skrivningarna om öppettider på daglig verksamhet. Vi utgår dock från att den avsedda innebörden är att arbetstagaren ska ha rätt till åtta timmar daglig sysselsättning inom ett tidsspänn som normalt löper från kl. 08.00 till kl. 16.00. Öppettider från kl. 07.00 eller fram till kl. 17.00 kan vara aktuella ibland utifrån individuella behov hos brukarna eller i verksamheten. Att brukarna skulle vilja ha mer än åtta timmars daglig sysselsättning håller förvaltningen inte för troligt, åtminstone i sådana mer arbetsinriktade dagliga verksamheter som Socialstyrelsen kräver ska finnas. I de arbetsinriktade verksamheter som förvaltningen bedriver (Glasade gången och Fruängens yrkesgrupp) har många arbetstagare svårt att orka med de sju timmar om dagen som de arbetar för närvarande.

Socialförvaltningen föreslår att den dagliga verksamheten ska ha öppet alla vardagar under hela året, undantaget två vardagar, en på våren och en på hösten, för personalens planering av verksamheten. Utbildning, konferenser, personalmöten och semester får inte påverka verksamhetens kvalitet och öppettider.

Förvaltningen instämmer i att brukaren ska påverkas av personalmöten etc. i så liten utsträckning som möjligt. Det kan dock vara svårt för verksamheterna att förelägga sina möten och utbildningar utanför arbetstid. Om personalen inte kan träffa och diskutera sitt arbete eller delta i fortbildning riskerar det att ha en negativ inverkan på utvecklingen av kvaliteten i verksamheterna. Möten utanför ordinarie arbetstiden medför också extrakostnader i form av övertidsersättning till personalen.

Att ha centrala föreskrifter om när verksamheterna ska ha sina planeringsdagar är, enligt förvaltningens uppfattning, inte rimligt. Verksamheterna måste själva få avgöra när på året det passar dem att förlägga sina planeringsdagar, dvs. det bör inte fastslås att en planeringsdag ska vara på våren och en på hösten.

Enligt förslaget ska de dagliga verksamheterna inte få ha stängt någon vardag på hela året. Detta krav är inte heller rimligt, varken utifrån brukarnas eller verksamheternas behov. Förvaltningen tror att även de flesta arbetstagare vid daglig verksamhet behöver vara ha ledigt ibland, men vet av erfarenhet att en del brukare inte skulle få någon ledighet alls om inte den dagliga verksamheten stängde några veckor under sommaren. För vissa brukare, som inte klarar av förändringar, t.ex. vissa personer med autism, kan dock gälla att de både vill och behöver vara på en arbetsplats även under sommaren.

Även ur verksamhetssynpunkt kan dagliga verksamheterna, framför allt de med arbetsinriktad verksamhet, behöva stänga för att klara de krav som ställs på dem av andra myndigheter. Förvaltningens restaurang- och konferensverksamhet Glasade gången måste exempelvis stänga tre veckor varje sommar för den

storstädning som behövs för att upprätthålla kraven på hygien i verksamheter som hanterar livsmedel. Kostnaderna för verksamheten skulle också öka betydligt då semestervikarier skulle behöva anlitas.

Momskompensation

I valfrihetssystemet kan andra kommuner ansöka om att bli godkända som utförare och de får ersättning med lika hög LSS-peng som enskilda utförare. Det innebär att kommunerna får kompensation för momskostnader med 5,4 % trots att de – till skillnad från de privata utförarna - inte är momspliktiga. Kommunerna får i och med detta alltså lägre kostnader än vad de privata utförarna har.

Socialförvaltningen föreslår nu att andra kommuner inte ska få moms-kompensation. Vid fakturering ska 5,4 % därför dras från den debiterade totalsumman.

Förvaltningen menar att förslaget att socialförvaltningens förslag om att ta bort momskompensationen för de kommunala utförarna är mycket rimligt. Moms-kompensationen kan ifrågasättas även för entreprenörerna, framför allt vad gäller gruppbostäderna där man nästan bara har personalkostnader eftersom beställaren står för lokalhyran.

Personalkostnader är för övrigt också en punkt där det skiljer sig mellan kommunala och privata utförare. Kommunen har 43,4% påslag för sociala avgifter, medan de privata utförarna har betydligt lägre avgift (upp till tio procentenheter mindre), men ingen hänsyn har tagits till detta när de olika ersättningsnivåerna fastställdes.

Kostnad för mat på daglig verksamhet

Socialförvaltningen föreslår att utförarna även i fortsättningen ska vara skyldiga att erbjuda lunch till de deltagare som så önskar. *Den nuvarande avgiften på 26 kr för lunchen ska tas bort och ersättas med ett "skäligt pris" som ska regleras i avtal mellan utföraren och staden. Som konsekvens av detta tas lunchersättningen bort från den nivåersättning som utföraren får.*

Förvaltningen befarar att luncherna kan komma att bli betydligt dyrare om skälig kostnad ska få tas ut. Kostnaden för mat kan då bli högre än vad arbetstagarna får varje dag i habiliteringsersättning (6:50 kr per timme). Om habiliteringsersättningen på det sätt i praktiken försvinner och arbetstagaren inte får någon "lön" finns det risk för att många arbetstagare inte skulle vilja gå till sin dagliga verksamhet. Andra arbetstagare skulle ta med sig matlådor som, enligt förvaltningens erfarenhet, inte alltid innehåller en näringsriktig och allsidig kost. Personalen vid dagliga verksamheter har t.ex. sett att arbetstagare kan ha med sig pasta eller pannkaka utan något till varje dag i flera månader eller matlådor som innehållet

rått kött och fisk. Ett tak för ”skäligt pris” måste därför sättas och det priset måste klart understiga dagens habiliteringsersättning per dag.

Förvaltningen menar att arbetstagarnas behov av en god kosthållning måste ha företräde framför utförarens ekonomiska intressen. Istället för att höja lunchpriset och riskera att arbetstagarna inte äter en ordentligt lunch borde övervägas om även frukost borde ingå i det som kan erbjudas på den dagliga verksamheten. Många arbetstagare saknar förmåga att själva ordna sig en bra frukost och personalen på grupp- och servicebostäder kan inte tvinga brukarna att ta emot hjälp med maten.

Ersättning till korttidshem

Socialförvaltningen föreslår ett förtydligande av vad som ska gälla när den enskilde befinner sig på korttidshem under bara en viss del av ett dygn. *Om plats utnyttjas del av dygn debiteras ska halv dygnskostnad debiteras.*

Förvaltningen anser att det behövs en precisering av vad som avses med ”del av dygn”.

Revidering av avtalstexten föreslås också vad gäller ersättningen när en brukare avlidit. Ersättning ska betalas med *75 % av beviljad ersättningsnivå från det att plats sägs upp till att en plats tas i anspråk, dock maximalt under 30 dagar.* Dödsdagen räknas som uppsägningsdag.

Förvaltningen har inga synpunkter på denna skrivning.

Lokalschablon

Socialförvaltningen föreslår att *en kartläggning ska göras av hur många verksamheter som inte har lokalkostnader och av vilka ekonomiska konsekvenser det får för staden bl.a. vad gäller resursfördelningsystemet.*

Förvaltningen instämmer i förslaget, eftersom de ekonomiska förutsättningarna bör vara likartade för olika dagliga verksamheter. För daglig verksamhet med egen lokal är kostnaderna för lokalen och drift av den en stor post i budgeten. Att byta till mindre lokaler med lägre hyror är svårt eftersom det är ont om lämpliga lokaler. När nya kontrakt tecknas tillkommer ofta kostnader för sådant som el, vatten, larm och avfallshantering. Den dagliga verksamhet som inte har egen lokal slipper alla dessa kostnader.

Bilagor

1. Remisshandling från kommunstyrelsen